

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2020-2021

16 MAART 2021

Hoorzitting: Pleegzorg en jeugdhulp in Brussel

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin van dinsdag 16 maart 2021

SAMENVATTEND VERSLAG

namens de Commissie voor Onderwijs en Scholenbouw
uitgebracht door mevrouw Cieltje VAN ACHTER

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: mevrouw Carla Dejonghe, voorzitter, de heer Juan Benjumea Moreno, mevrouw Bianca Debaets, mevrouw Els Rochette, mevrouw Cieltje Van Achter, de heer Arnaud Verstraeten

Andere leden: de heer Fouad Ahidar, de heer Jan Busselen

Dames en Heren,

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin organiseerde op dinsdag 16 maart 2021 een hoorzitting met mevrouw Anne Van Cutsem en de heer Dave Boussé van Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel en de heer Kris Clijsters en mevrouw Inge Desmedt van vzw Cachet, met betrekking tot pleegzorg en jeugdhulp in Brussel.

Mevrouw Cieltje Van Achter wordt aangeduid als verslaggever.

1. Inleiding door mevrouw Carla Dejonghe, commissievoorzitter

De commissievoorzitter dankt de sprekers om online aanwezig te zijn en kadert de hoorzitting. Aan de basis van de hoorzitting ligt het voorstel tot resolutie betreffende pleegzorginitiatieven van mevrouw Bianca Debaets en mevrouw Cieltje Van Achter. Het stuk werd tijdens de week van de pleegzorg in de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin besproken. De hoofdindieners stonden stil bij het belang van pleegzorg om kwetsbare kinderen, jongeren, maar ook volwassenen met een handicap of psychiatrisch probleem op te vangen. Ze braken enerzijds een lans voor de ondersteuning van pleegzorg, anderzijds voor een betere bekendmaking, omdat er een structureel tekort is aan gastgezinnen.

De commissieleden konden zich scharen achter het voorstel, maar hadden heel wat vragen. Deze handelden onder meer over preventie of het stimuleren van pleegzorg, het verschil tussen een netwerkpleeggezin en een bestandspleeggezin, de levenssfeer van het kind – waarbij rekening wordt gehouden met cultuur en religie – en het onderhouden van contacten met het huisgezin.

De commissie ging akkoord om samen tot een resolutie te komen die door zowel meerderheid als oppositie wordt gedragen. De sprekers op deze hoorzitting kunnen meer achtergrond en uitleg geven, zodat de commissieleden tot een gezamenlijk gedragen project kunnen komen.

2. Toelichting door mevrouw Anne Van Cutsem, teamverantwoordelijke voor het team Brussel en de heer Dave Boussé, verantwoordelijke volwassenenwerking, van Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel en de heer Kris Clijsters, coördinator en mevrouw Inge Desmedt, ervaringsdeskundige, van vzw Cachet

Mevrouw Anne Van Cutsem meldt dat er in 2012 een nieuw Vlaams decreet over pleegzorg werd goedgekeurd. Daarop volgde een uitvoeringsbesluit in november 2013 dat het pleegzorglandschap helemaal hertekende. Daardoor ontstond er 1 dienst voor pleegzorg bevoegd voor Vlaams-Brabant en Brussel.

Er wordt gewerkt met 4 afdelingen: Brussel, Vilvoorde, Halle en Tienen. Brussel en Vilvoorde vormen 1 geheel. Er zijn 4 pleegzorgvormen, die bestaan voor de verschillende doelgroepen. Minderjarigen in de pleegzorg worden meestal pleegkinderen of pleegjongeren genoemd. Volwassenen met een beperking of een psychiatrisch probleem worden pleeggasten genoemd. Een andere belangrijke evolutie die het decreet bracht, was dat alle vormen van pleegzorg door 1 Vlaams Agentschap worden aangestuurd, namelijk het Agentschap Opgroeien.

Volgens mevrouw Anne Van Cutsem maakte de overheid de duidelijke keuze om pleegzorg als eerst te onderzoeken alternatief aan te duiden wanneer uithuisplaatsing van een minderjarige wordt overwogen.

De gastspreker wijst erop dat de dienst voor pleegzorg bevoegd is om een pleegzorgattest toe te kennen aan de pleeggezinnen. Dit attest kan eveneens worden ingetrokken of geweigerd, waarna het pleeggezin in beroep kan gaan en een nieuwe screening kan aanvragen. Het decreet bepaalt dat pleegzorgers aan 3 voorwaarden moeten voldoen. Ten eerste, moeten alle meerderjarigen een uittreksel model 2 kunnen voorleggen uit het strafregister, waarin geen feiten worden vermeld die onverzoenbaar zijn met pleegzorg. Ten tweede, moet het pleeggezin over voldoende draagkracht beschikken. Tot slot, moet het hele gezin akkoord zijn met het engagement om pleeggezin te worden.

Mevrouw Anne Van Cutsem stipt aan dat er een vraag werd gesteld over het verschil tussen netwerk- en bestandspleegzorg. Bij netwerkpleegzorg stelt een gezin zich kandidaat om een kind uit het eigen netwerk op te vangen. In geval van bestandspleegzorg zal het gezin zich kandidaat stellen om een kind op te vangen waarmee men nog geen link heeft.

De heer Dave Bousse voegt hieraan toe dat voor opvang van minderjarigen beide types pleegzorg voorkomen. Netwerkpleegzorg is met 70 % van het geheel duidelijk meer aanwezig dan bestandspleegzorg. Voor opvang van volwassenen in pleegzorg is er nagenoeg geen bestandspleegzorg beschikbaar.

Vervolgens licht **mevrouw Anne Van Cutsem** de 4 grote vormen van pleegzorg toe, die op hun beurt in modules kunnen worden opgedeeld. Pleegzorg is per definitie ingrijpend, omdat het kind of de gast elders woont. Toch kan de 1ste vorm – de zogenoemde ‘ondersteunende pleegzorg’ – gelden als de minst ingrijpende. Het gaat hier om korte, onderbroken vormen van opvang, waarbij eerder over ‘logeergezinnen’ dan over ‘pleegzinnen’ wordt gesproken. De bedoeling is om de leefomgeving van een pleegkind of pleeggast op korte of langere termijn te ondersteunen, zodat hij of zij thuis kan blijven wonen. Deze vorm van pleegzorg is rechtstreeks toegankelijk, zowel voor kinderen als voor volwassenen met een beperking. Dat wil zeggen dat er rechtstreeks contact kan worden opgenomen met Pleegzorg en dat er in samenspraak, zonder tussenkomst van andere diensten, beslist wordt om al dan niet opvang op te zetten.

Bij ‘perspectiefzoekende pleegzorg voor minderjarigen’ is het voor het kind thuis niet (meer) veilig genoeg om er te kunnen blijven wonen, maar toch zien de zorgverleners nog kansen en mogelijkheden bij de ouders. Terwijl het kind in een pleeggezin verblijft, wordt met de ouders aan de slag gegaan zodat de thuissituatie opnieuw veilig wordt en het kind weer naar huis kan. Dat gebeurt via een bepaald, wetenschappelijk onderbouwd protocol. Deze vorm van hulpverlening voor minderjarigen is niet rechtstreeks toegankelijk en bevindt zich als het ware “*achter de toegangspoort van Jeugdzorg*”. Ook bij ‘perspectiefzoekende pleegzorg voor meerderjarigen’ wordt er een perspectief op de langere termijn gezorgd, al dan niet binnen het gezin waar de meerderjarige tot dan toe verblijft.

‘Perspectiefbiedende pleegzorg’ is de bekendste vorm van pleegzorg. Het is de “klassieke” langetermijnpleegzorg, die meestal verschillende jaren loopt, vaak voltijds en soms gecombineerd met een verblijf in een voorziening. Deze vorm bestaat zowel voor minder- als voor meerderjarigen. Van de volwassenen wordt de overgrote meerderheid in deze vorm van pleegzorg opgevangen. Vaak richt deze vorm van hulpverlening zich tot personen met een

beperking. Ook deze vorm van pleegzorg is niet direct toegankelijk voor minderjarigen en wel voor meerderjarigen.

Bij ‘behandelingspleegzorg’ gaat het om specifieke programma’s, trainingen of behandelingen die Pleegzorg aanbiedt in combinatie met perspectiefbiedende of -zoekende pleegzorg. Op dit moment richten de programma’s zich voornamelijk op minderjarigen. Er bestaan specifieke trajecten voor een pleegkind, een ouder of een pleeggezin rond thema’s als geweldloos verzet, hechting of trauma. Behandelingspleegzorg kan zowel individueel en binnen het gezin als in groep. Voor de volwassenenwerking worden op dit moment soortgelijke trajecten uitgewerkt.

De heer Dave Bousé gaat dieper in op de verschillende doelgroepen binnen de perspectiefbiedende pleegzorg. Bij opgroeiende kinderen verandert er nog heel wat, niet het minst wat hun eigen mogelijkheden betreft. Bij volwassenen is er eerder sprake van gestabiliseerde problematieken. Zij hebben baat bij een stabiele omgeving, waardoor er binnen de volwassenenwerking voornamelijk sprake is van perspectiefbiedende zorg. Een grote uitzondering daarop vormen de jongvolwassenen (18 tot 30 jaar). Zij ontdekken nog volop hun mogelijkheden en beperkingen en zoeken uit in welke mate ze zelfstandig kunnen leven.

Het Doorstromingshuis richt zich specifiek tot die doelgroep. Het is een vorm van cohousing van jongvolwassenen met een beperking of een psychiatrische problematiek, samen met vrijwilligers (vaak studenten) voor een traject van 2 jaar. Daarin wordt gekeken wat er zelfstandig lukt en wat niet, gaande van koken over poetsen tot zelf je dag- en vrijetijdsbesteding invullen. Net als bij de andere vormen van volwassenenpleegzorg gaat het hier om een rechtstreeks toegankelijke vorm van pleegzorg. Ze verloopt volledig vrijwillig en staat los van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Doordat er geen VAPH-erkenning is, kunnen volwassenen die in een pleeggezin of in het Doorstromingshuis verblijven, extra ondersteuning vanuit de psychiatrie of het VAPH krijgen.

Het hoeft dus niet te verlopen via het puntensysteem waarmee de VAPH-sector zo sterk rekening moet houden. Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel krijgt daarbovenop ook een kleine erkenning binnen het VAPH. Daardoor kunnen ook personen met een vermoedelijke of gediagnosticeerde handicap op de lange termijn begeleid worden, ook nadat ze vertrokken zijn bij hun pleeggezin en zelfstandig wonen. Vrijwilligers – veelal mensen uit het oude pleeggezin – blijven de betrokkenen ondersteunen, ook als ze niet meer samen onder een dak wonen.

Mevrouw Anne Van Cutsem geeft de cijfers voor Brussel. Wat de meerderjarigen betreft, waren er in 2020 een 15-tal dossiers, van wie een 5-tal in het Doorstromingshuis. Voor de minderjarigen ging het om een 100-tal kinderen of jongeren die in een pleeggezin wonen in 1 van 19 Brusselse gemeenten, en 28 kinderen of jongeren die in of buiten Brussel wonen en geregeld bij een logeergezin in Brussel verblijven. Van die ongeveer 130 situaties zijn er een 28-tal niet-begeleide minderjarige vluchtelingen.

Er zijn enkele specifiek Brusselse knelpunten. Ten eerste, is de vraag altijd groter dan het aanbod. Ten tweede, is het hulpverleningsaanbod voor volwassenen nog onvoldoende bekend in Brussel, en ten derde, is pleegzorg onvoldoende bekend bij culturele minderheden.

In het verleden waren er al projecten in samenwerking met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) rond onder meer bekendmaking en werving, en altijd hadden die een positief effect op het aantal pleeggezinnen. Extra hinderpalen, die van invloed zijn op het aanbod aan

Brusselse pleeggezinnen maar waarop geen pasklaar antwoord bestaat, zijn de verschillende thuistalen in Brussel en de krappe huisvesting.

Specifiek wat pleegzorg voor volwassenen betreft, blijkt dat niet alle culturele gemeenschappen op dezelfde manier naar beperkingen en psychiatrische problemen kijken. Dat zorgt voor een hogere drempel naar die vorm van hulpverlening. Binnen Brussel is er procentueel ook een grotere vraag naar opvang van niet-begeleide minderjarigen dan bv. in de Rand. Zodra dat *coronaproof* kan, gaat in samenwerking met het Centrum Algemeen Welzijn (CAW) het programma *Mind Spring* van start, specifiek gericht op niet-begeleide minderjarigen.

In de toekomst wil Pleegzorg meer culturele minderheden kunnen bereiken, zowel voor de minderjarigen- als voor de meerderjarigenwerking. Een werkpunt blijven de problemen rond huisvesting, ook met betrekking tot het Doorstromingshuis. Er wordt verder werk gemaakt van een 2de project in Sint-Jans-Molenbeek, op een steenworp van het bestaande Doorstromingshuis.

De heer Kris Clijsters van de vzw Cachet stelt zichzelf voor: hij werkt een 8-tal jaar bij de vzw, tegenwoordig in een duobaan als coördinator en daarnaast verricht hij ook beleidswerk. Hij was enigszins verrast door de uitnodiging, omdat pleegzorg niet echt tot de *core business* van de vzw behoort. Hij legt de werking van de vzw en de link met pleegzorg uit. Vzw Cachet is een jonge organisatie – ze bestaat 10 jaar – die is opgericht door personen die zelf een jeugdhulpervaring hebben. Vzw Cachet is dus niet vanuit het beleid, maar vanuit de doelgroep gegroeid. Vier vrouwen wilden aan de slag met hun ervaring met jeugdhulp omdat die anders was dan de verhalen die hen bereikten toen ze zelf nog in een leefgroep woonden. Er werd hen een angst aangeprept om zelfstandig te gaan wonen. Vzw Cachet wil een ander, positiever beeld schetsen van jongeren die de jeugdhulp verlaten, zowel bij de jongeren zelf als in de maatschappij en de hulpverlening. Verhalen en ervaringen staan dan ook centraal.

Vzw Cachet had altijd al een speciale band met Brussel. De vzw is er ontstaan en heeft haar werkplek in Anderlecht. Ook de band met de VGC is altijd goed geweest. De vereniging kon steeds rekenen op financiële ondersteuning, wat enorm wordt gewaardeerd. De werking in Brussel wordt gezien als een labofunctie voor gans Vlaanderen. Nieuwe projecten en nieuwe vormen van aanpak worden eerst in Brussel gelanceerd waarna ze in de rest van Vlaanderen worden uitgerold. De eerste ontmoetingsavonden – de Cachet-avonden met jongeren met pleegzorgervaringen – vonden ook plaats in Brussel en gaan nog steeds elke eerste donderdag van de maand door.

Naast de werking in Brussel heeft vzw Cachet een regionale werking in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. De werking in Oost- en West-Vlaanderen staat op een lager pitje. De vereniging biedt vooral een regionaal netwerk aan jongeren met jeugdhulpervaring. De Cachet-avonden bieden ontmoetingsmomenten om hun verhalen en ervaringen te delen. Ze vinden er steun bij elkaar en leren ook van elkaar, net als de vzw Cachet leert van hun ervaringen. Die kennis gebruikt de vereniging in haar vormingen en adviezen aan hulpverleners en studenten, steeds vanuit het perspectief van jongeren. Dat geldt ook voor het beleidswerk, dat vooral de stem van de jongeren belicht. Het Decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (DRM), met specifiek de 11 rechten gericht op jongeren, is hierbij een cruciale gids.

De grens tussen de activiteiten van vzw Cachet en hulpverlening is slechts een dunne lijn, al doet de organisatie zelf niet aan hulpverlening. Er is geen leefgroep of begeleidingsdienst, maar

de organisatie laat jongeren met vragen uiteraard niet in de kou staan. Vzw Cachet zal proberen om die jongeren naar de reguliere jeugdhulp te leiden en zal bij moeilijkheden of problemen ook met de hulpverleners in gesprek gaan. De vereniging wil het netwerk van jongeren vergroten, want wanneer ze op eigen benen gaan staan, hebben ze daar vaak nood aan. Daarnaast wordt aan jongeren de kans geboden om hun ervaringen te delen en nieuwe inzichten te leren tijdens vormingen en studiedagen.

Vervolgens getuigt **mevrouw Inge Desmedt** over de betekenis van vzw Cachet voor jongeren met een jeugdhulpervaring. De vzw geeft aan jongeren in of net uit de jeugdhulp veel kansen die ze anders niet zouden krijgen. Zo kreeg zij de kans om een gastspreker te zijn in scholen, om in aanloop van de verkiezingen bij politieke partijen langs te kunnen gaan om punten op de agenda proberen te krijgen of om, zoals vandaag, een bijdrage te kunnen leveren dankzij haar ervaringen in de pleegzorg.

De heer Kris Clijsters duidt voorts de relatie tussen vzw Cachet en pleegzorg door te verwijzen naar een kort project in de begindagen van de organisatie waarbij jongeren uit de pleegzorg samen werden gebracht en er ontmoetingsavonden werden georganiseerd. Na een jaar werd het project overgedragen aan de verschillende regionale werkingen binnen Pleegzorg Vlaanderen.

De jongeren die deelnemen aan de gespreksavonden en kampen bezitten vaak een mix aan ervaringen. Jongeren die een tijdje in een pleeggezin hebben gewoond, kunnen daarnaast ook residentieel geplaatst geweest zijn of thuisbegeleiding hebben gehad. Veel jongeren in het netwerk van de vzw zijn met pleegzorg in aanraking gekomen. Die jongeren zijn uiteraard heel welkom op de maandelijkse ontmoetingsavonden, maar vzw Cachet gaat minder aan de slag met hun ervaringen op het vlak van beleidsaanbevelingen of vormingen. Dat is meer iets voor de ontmoetingsgroepen die actief zijn binnen Pleegzorg Vlaanderen.

De vereniging kan uiteraard niet tegen de resolutie zijn die hier voorligt. Hoe meer aandacht er gaat naar pleegzorg en pleeggezinnen, hoe beter. Vzw Cachet hoort bij de jongeren ook nauwelijks negatieve ervaringen over pleegzorg.

Mevrouw Inge Desmedt getuigt dat ze het geluk heeft gehad om als 3-jarige in een schitterend pleeggezin te komen waar ze met een open hart ontvangen werd. Het gezin liet haar zichzelf zijn, met vallen en opstaan, met respect voor haar kronkels en identiteit. Het gezin stond niet voor haar, niet achter haar, maar naast haar. De gastspreker voelt hun steun nog steeds. Wat vroeger haar Parijs-Roubaix was, is nu een rustgevende fietstocht door het leven. Ze verwijst daarbij ook naar de sociologe Mia Leijssen, met het leren leven naar de geneugten van het leven. Wat je recht uit je hart doet, met een gezonde dosis verstand, kan een wereld van verschil maken voor kwetsbare kinderen, pleegkinderen, pleegouders, pleegzorgbegeleiders en gewone ouders.

In de situatie van de gastspreker was het voor de verschillende partijen niet mogelijk om efficiënt samen te werken. Haar pleegouders hebben steeds de deur opengelaten voor de bio-ouders, maar het was hartverscheurend voor haar pleegouders en haarzelf toen haar bio-vader er haar weghaalde. Ze hebben met lede ogen moeten aanzien hoe zij van een veilig warm nest in een zeer verontrustende situatie belandde. Dat doet haar pleeggezin nog steeds pijn. De band die ontstond toen ze 3 jaar was, is een band geworden van vertrouwen, veiligheid en wederzijds respect. De loyaliteit die ze niet kon ervaren bij haar bio-ouders heeft de gastspreker mogen leren kennen bij haar pleegouders. Ze hebben haar de waarden en normen van het leven bijgebracht en haar gevormd tot wie ze nu is en waar ze nu staat. Hun grootste steun was hun aanwezigheid op heel veel cruciale momenten in haar leven. Dat is een goede illustratie van de

presentietheorie, gekoppeld aan de filosofie van Carl Rogers: een kind laten groeien vanuit zijn eigen kunnen en kracht.

Mevrouw Inge Desmedt werkte ook 4 jaar lang als vrijwilliger bij Pleegzorg Provincie Antwerpen (PPA), waar ze meehielp in de ondersteuning en begeleiding in de bezoekerimte. Ze begeleidde er verschillende jongeren die bij een pleeggezin woonden maar het contact met hun bio-ouders wilden (her)opstarten of onderhouden.

Met haar eigen ervaringen in de Bijzondere Jeugdzorg en haar vrijwilligerswerk, maar ook als orthopedagoge, vraagt de gastspreker om dringend voldoende aandacht en middelen te geven aan jeugdwerk. Er moet gewerkt worden aan sensibilisering, vroegdetectie, vroegsignalisatie, een laagdrempelige samenwerking tussen de diverse takken in het hulpverleningsaanbod en tussen alle niveaus in de samenleving. Dat moet gebeuren in samenspraak met slachtoffers, overlevers, biologische ouders en pleegouders. Zij roept de beleidsmakers op om een sterkere samenwerking te creëren, want de kinderen van nu bepalen de toekomst. Hun lot ligt in de handen van de beleidsmakers. Verder vraagt zij om een open geest en blik aan de dag te leggen. Er staan veel projecten in de startblokken.

De getuigenis van deze ervaringsdeskundige wordt afgesloten met een zelfgeschreven gedicht, recht uit het hart: *“Elk verhaal gaat gepaard met een traan van weleer. Het vuur in je ogen droogt je tranen. Maar de weg die de tranen hebben afgelegd, maken het reliëf in je leven. Het moment waarop de tranen verwekt worden, rollen, drogen of weggevaagd worden, is door het leven bepaald. Dat leven heeft het gemaakt tot wat het nu is. De tranen zijn weg, maar de verhalen blijven. De verhalen maken wie je nu bent. Je bent een rots met zachte aders. Die aders ademen en vertellen veel. Onverwoestbaar, maar toch fragiel.”*

De heer Kris Clijsters komt terug op het belang van vroegdetectie, dat ook in de resolutie werd opgenomen en dat in het geval van de vorige spreker een bepalende rol heeft gespeeld.

Zo was **mevrouw Inge Desmedt** 10 maanden oud toen ze op de afdeling intensieve zorgen van het ziekenhuis belandde als slachtoffer van het Münchausen-by-proxysyndroom. Dat het ziekenhuis de pleegzorg contacteerde, betekende haar redding. Vervolgens hebben haar pleegouders haar 4 jaar lang opgevoed totdat haar bio-vader de beslissing heeft genomen dat zij terug naar huis moest. Dat is niet goed gekomen. Ondanks dat alles, en ook door haar koppigheid, zijn haar pleegouders altijd in haar leven gebleven. In bepaalde onveilige situaties kon zij altijd hun adres en telefoonnummer doorgeven. Zij hebben in haar verdere parcours, ook in de Bijzondere Jeugdzorg, en tot op de dag van vandaag, haar leven gered.

Daarom vindt de gastspreker het belangrijk dat de rechten van pleegouders zouden verruimd worden. Zij zat in een super goede omgeving en is daar weggehaald, maar noch haar pleegouders, noch zijzelf hebben de kans gehad om daar tegenin te gaan. Als een kind aangeeft dat het niet gaat, zou daar moeten naar geluisterd worden. Toen zij weggehaald werd bij haar pleegouders, waren haar biologische ouders op dat moment vreemde mensen voor haar.

Het is belangrijk dat aan zulke toestanden iets gedaan wordt. Als een kind een probleem aangeeft, moet er iets gebeuren, dat is essentieel voor de toekomst van dat kind. Dat geeft rust aan het kind, en dat is heel bevorderlijk op alle fronten.

3. Bespreking

Mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld) dankt mevrouw Inge Desmedt voor deze pakkende getuigenis. Het is mooie illustratie van de theorie. De commissievoorzitter is blij dat er amper negatieve ervaringen zijn en heeft een aantal keren het woordje ‘perspectief’ gehoord. Iedereen heeft daar nood aan, niet alleen in de pleegzorg, zeker in deze rare tijden.

Verder had de spreker nog 2 korte vragen. In Brussel bestaat de helft van de huishoudens uit alleenwoners. Hoe is de situatie daar? En verder werd toegelicht dat er 128 Brusselse pleegkinderen zijn. Is er een overzicht van de spreiding daarvan over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Zijn er gemeenten waar er meer kinderen opgevangen worden? Kan dat anders?

Mevrouw Cieltje Van Achter (N-VA) wil alle gastsprekers hartelijk bedanken voor deze bijzonder boeiende uiteenzetting, die recht uit het hart kwam. Het is heel fijn om de ervaringen, bevindingen en verhalen te kunnen horen en daarmee aan de slag te gaan.

Het commissielid verduidelijkt dat mevrouw Bianca Debaets het initiatief voor de resolutie heeft genomen en dat zij daar meteen met veel plezier aan heeft meegewerkt. Ze hoopt de tekst van de resolutie nog te kunnen verbeteren en wil kijken wat er in Brussel op het terrein nog mogelijk is om de situatie te verbeteren.

De initiatiefnemers van het voorstel van resolutie hadden het voornemen om het label ‘Pleegzorggemeente’ in te voeren. Dat speelt natuurlijk in op de bewustwording en de bekendmaking van de pleegzorg. Denken de gastsprekers dat dat zou kunnen werken? Hebben de verenigingen contacten met de gemeenten? Mevrouw Cieltje Van Achter heeft gehoord dat vzw Cachet en Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel goed samenwerken met de VGC. Zien zij er tevens een meerwaarde in om naar de gemeenten te stappen? Of wordt de samenwerking beter op VGC-niveau gehouden?

Dan is er de kwestie van het vinden van pleeggezinnen. De vraag is natuurlijk groter dan het aanbod. Hoe kan de Raad daar zijn schouders onder zetten om het aanbod te vergroten? In sommige culturen is dat blijkbaar moeilijker en onder volwassenen is netwerking belangrijk. Hebben de gastsprekers aanbevelingen over hoer daarmee aan de slag kan worden gegaan?

Wordt er vooral met Nederlandstalige gezinnen gewerkt? Is er een partner aan Franstalige kant met een gelijkaardige werking? Hoe wordt er onderling afgestemd? Welke taal wordt er gebruikt bij vzw Cachet, wil het commissielid graag vernemen.

Waar mevrouw Cieltje Van Achter weinig zicht op heeft, is op de vroegdetectie: hoe worden de kinderen in een noodsituatie bereikt? Tijdens de coronacrisis zouden de cijfers rond huiselijk geweld sterk de hoogte zijn ingegaan en daar zijn vaak ook kinderen bij betrokken in moeilijke situaties. De spreker vraagt zich af of die kinderen wel worden bereikt. Moet er daar extra actie ondernomen worden? Hoe kunnen die kinderen door vroegdetectie sneller uit die onveilige context gehaald worden? Zijn de gastsprekers er gerust op dat zij de kinderen die het nodig hebben, ook bereiken? Of is daar integendeel nog werk aan de winkel? En wat moet er desgevallend gebeuren?

De heer Juan Benjumea Moreno (Groen) bedankt op zijn beurt de gastsprekers en in het bijzonder mevrouw Inge Desmedt. Haas verhaal was een mooie combinatie van harde feiten en de context daarrond, aldus het commissielid.

De spreker zag recent cijfers waaruit blijkt dat de leden van de LGBTQIA-gemeenschap veel minder kans maken om als adoptieouder in aanmerking te komen. Hoe zit dat bij de pleegouders? Het commissielid heeft begrepen dat bij adoptie het probleem ligt in een combinatie van de coördinerende overheden en de ouders die niet willen dat hun kind bij iemand van de LGBTQIA-gemeenschap terechtkomt. Hoe zit dat bij de pleeggezinnen? Misschien is er daar een verschil tussen de tijdelijke en langdurige opvang? Mocht er daar een probleem zijn, welke suggesties hebben de gastsprekers dan om daaraan te verhelpen?

In de toelichting ging het kort over de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Het grote probleem daar is dat er cultuurverwante gezinnen nodig zijn: mensen die dezelfde culturele achtergrond hebben als het kind. Maar in die gemeenschappen is het concept pleegzorg misschien niet goed bekend? Welke aanbevelingen kunnen er gegeven worden voor de VGC en de gemeenten om de rekrutering van pleeggezinnen daar beter te kunnen aanpakken?

In de resolutie en tijdens de eerste discussie daarover in commissie werd gesproken over een beleid om zeer vroeg pleegzorg te stimuleren. Zo kan de nood van kinderen die pleegzorg nodig hebben, heel snel vervuld worden, maar ook de nood aan pleegzorg *tout court* kan op die manier teruggedrongen worden. Die 2 ideeën liepen wat door elkaar in het verhaal dat vandaag werd gebracht: enerzijds is vroegdetectie nodig opdat de kinderen snel in een pleeggezin terechtkomen; anderzijds kunnen door vroegdetectie misschien de problemen verholpen worden zodat de nood aan pleegouders minder groot wordt. Kan daar even worden op ingezoomd, vraagt de heer Benjumea Moreno.

In 2019 is er een Doorstromingshuis opengegaan voor een periode van 2 jaar. Die loopt dus nu stilaan op zijn einde. Wat is het toekomstperspectief hiervan? Hoe wordt het project door de gastsprekers geëvalueerd? Hoe ziet de toekomst eruit?

Het idee van de 'Pleegzorggemeente' is een Vlaams initiatief, dat de resolutie ook in Brussel wil invoeren. Het probleem in Brussel is dat de gemeenten graag een tweetalig label hebben om een beleid in de 2 talen te kunnen voeren. Klopt het dat de pleegzorg aan Franstalige kant helemaal anders georganiseerd is en dat het niet zo eenvoudig is om bv. samen een dossier in te dienen, vraagt de heer Juan Benjumea Moreno. Hoe kan die samenwerking worden versterkt en hoe kunnen die projecten bij de gemeenten beter worden gepromoot?

Ten slotte, blijkt de communicatie vanuit Vlaanderen en vanuit de pleegzorgnetwerken daar niet altijd aangepast aan de Brusselse situatie, o.a. door cultuurverschillen. Is er door de gastsprekers al een specifieke communicatie voor Brussel gelanceerd? Zijn er zaken die anders moeten om de pleegzorgnood terug te dringen en om het tekort in het aanbod te verkleinen?

Mevrouw Bianca Debaets (CD&V) hoopt dat er vooruitgang geboekt wordt en dat het voorstel van resolutie zal worden gesteund door meerderheid én oppositie. Sommige thema's overstijgen namelijk politieke verschillen. De pakkende getuigenis van mevrouw Inge Desmedt heeft heel wat losgemaakt maar laat bovenal goed zien wat pleegzorg voor iemand kan betekenen.

Het commissielid heeft niets van lof voor mevrouw Anne Van Cutsem en voor Pleegzorg Vlaanderen in het algemeen. Toen de spreker zich 12 jaar geleden aanmeldde als kandidaat-pleegouder, werd ze zeer hartelijk onthaald. Er werd geen probleem gemaakt van het feit dat ze alleenstaande was. Kandidaat-pleegouders konden en kunnen met heel wat vragen terecht bij de empathische medewerkers van Pleegzorg.

De heer Kris Clijsters zei verrast te zijn dat vzw Cachet uitgenodigd werd op de hoorzitting. Die uitnodiging is echter logisch, stipt het commissielid aan. Toen ze nog deel uitmaakte van het College, werkte ze geregeld samen met vzw Cachet. Het is van groot belang om het stigma rond pleegzorg te doorbreken. Pleegkinderen mogen niet als ‘*crapuul*’ of als slachtoffer worden weggezet. Ze hebben behoefte aan uitwisseling met andere kinderen die in een instelling of bij een pleeggezin zijn ondergebracht.

Uit de bevraging die in Vlaanderen is gehouden, blijkt dat bijna de helft van de jonge gezinnen en jonge singles openstaat voor pleegouderschap. Hoewel die bereidwilligheid in Brussel niet veel lager kan liggen, lukt het maar niet om in de hoofdstad voldoende gezinnen te vinden. Projecten zoals een initiatief om meer mensen met een andere culturele achtergrond te bereiken, hebben wel positieve resultaten opgeleverd, maar waren nooit toereikend.

Mevrouw Bianca Debaets meent dat burgers vaak niet weten wat pleegzorg precies inhoudt. De brede waaier aan mogelijkheden moet dan ook kenbaar gemaakt worden. Veel mensen vrezen dat ze ‘problematische jongeren’ zouden moeten opvangen. De jongeren zijn echter niet problematisch, de context daarentegen wél, benadrukt het commissielid. Een drukke baan valt overigens ook te combineren met pleegouderschap, omdat pleegouders ervoor kunnen kiezen om eerst een ondersteunende rol te spelen. Als de bevolking beter zou beseffen welke vormen pleegzorg zoal kan aannemen, zouden meer mensen zich kandidaat stellen.

Voorts heeft de spreker nog enkele vragen. Zijn er nieuwe inzichten over hoe het aanbod aan pleegouders in de Brusselse context uitgebreid kan worden? Hoe beoordelen de genodigden de werking van het Doorstroomhuis in Sint-Jans-Molenbeek tijdens de voorbije 2 jaar? Wanneer werkbezoeken weer mogelijk zijn, zou het commissielid graag met de jongeren en vrijwilligers gaan praten.

De spreker betwijfelt of het een goed idee is om niet-begeleide minderjarige vreemdelingen bij voorkeur in cultuurverwante gezinnen op te vangen. Ze kent goed lopende voorbeelden van kinderen die door een niet-cultuurverwant gezin worden opgevangen en wier horizon daardoor verruimd wordt. Kan mevrouw Anne Van Cutsem dat eventueel duiden?

Ondanks het werk van o.a. Vlaams parlementslid Katrien Schryvers blijven de rechten van pleegouders een heikel punt. Hebben de genodigden suggesties om die rechten uit te breiden of te versterken? Ook de rol van de jongere zelf is van tel.

Mevrouw Bianca Debaets heeft de vinger op de wonde gelegd, vindt **de commissievoorzitter**. Veel mensen weten niet wat pleegzorg inhoudt. Een werkbezoek aan het Doorstroomhuis is een uitstekend idee.

Als Brusselaars die begaan zijn met kinderwelzijn of sociaal werkers niet op de hoogte zijn van hoeveel vormen pleegzorg er bestaan, is bewustmaking inderdaad cruciaal, vindt ook **mevrouw Els Rochette (one.brussels-sp.a)**. Is het label ‘Pleegzorggemeente’ de juiste insteek?

Binnen Brussel is samenwerking belangrijk, al gaat het Franstalige netwerk heel anders te werk. Hoe verloopt die samenwerking?

De ordonnantie betreffende de jeugdhulpverlening en jeugdbescherming bepaalt dat jongeren uit hun gezin weggehaald moeten worden als er een problematische opvoedingssituatie vastgesteld wordt. Heeft Brussel nood aan een noodoplossing voor kinderen die meteen uit hun gezin geplaatst moeten worden, maar niet meteen bij een pleeggezin terecht kunnen? Momenteel kunnen deze minderjarigen in Brussel alleen terecht in een gesloten instelling.

Werken Pleegzorg Vlaanderen en vzw Cachet voor de opvang van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen samen met Minor-Ndako of met asielcentra?

Verder wenst de spreker te weten wanneer het project Mind-Spring wordt opgestart, in samenwerking met CAW Brussel,? Wat zal het project inhouden?

CAW Brussel beheerde vroeger een opvangtehuis waarin thuisloze jongeren tussen de 18 en 25 jaar oud samenwoonden. Heeft het Doorstromingshuis in Sint-Jans-Molenbeek een vergelijkbare werking? Zijn er nog meer doorstromingshuizen?

Het commissielid hoopt te kunnen meewerken om de situatie van alle kinderen die het moeilijk hebben te verbeteren.

Mevrouw Anne Van Cutsem zal trachten de vele boeiende vragen te beantwoorden. Met een gezin worden steeds alle woonvormen bedoeld, los van het idee wat een traditioneel gezin is. Het kan natuurlijk gaan om het klassieke gezin, maar ook om alleenstaanden, mensen in cohousing, vrienden die samenwonen, enzovoort. Er wordt vooral naar de motivatie, het gedragspatroon en het langetermijnperspectief gekeken.

Er zijn cijfers per gemeente beschikbaar, maar de gastspreker kan ze nu niet uit de losse pols schudden. De cijfers werden berekend op basis van de domicilie van het kind en dat verschilt naargelang de pleegzorgvorm. Soms is het kind nog bij de ouders gedomicilieerd en soms bij het pleeggezin.

Er werd een aantal vragen gesteld over het Vlaamse idee om pleegzorggemeenten te zoeken. Hiermee wordt dan getracht om binnen een gemeente pleegzorg meer op de kaart te krijgen. Er wordt gekeken wat een gemeente kan betekenen voor de pleegzorg. De gastspreker merkt wel dat bij gemeenten die het label van pleegzorggemeente krijgen, het nog te vaak beperkt blijft tot dat label, tenzij er iemand is in die gemeente die daar echt zijn schouders onder zet. In dat laatste geval zijn er verbeteringen vast te stellen.

Voor de 19 Brusselse gemeenten werd heel hard gezocht naar een goede manier om met hen samen te werken. Daarbij botste de gastspreker op het probleem dat die gemeenten 2-talige initiatieven nodig hebben om het te kunnen ondersteunen als gemeente. De diensten aan Franstalige kant zijn inderdaad anders georganiseerd. Ze zijn niet gefusioneerd, waardoor er een 25-tal diensten bestaan die georganiseerd worden volgens opvangvorm en doelgroep. Hierdoor is het moeilijk om een samenwerking uit te bouwen, want er moeten heel veel verschillende partners rond de tafel worden gebracht. In Brussel zijn er een 7-tal diensten werkzaam. Er werd contact opgenomen met het overkoepelende orgaan voor de Franstalige pleegzorgdiensten, maar ook dat overleg kwam heel moeilijk van de grond.

Daarbovenop valt moeilijk te achterhalen welke persoon in de gemeente moet worden aangesproken om een samenwerking te dragen. Er werd op een gegeven moment beslist los te laten. Bij een vorig overleg met de VGC werd al eens nagedacht over wat de VGC voor Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel zou kunnen betekenen. Daar is nog niet echt iets concreet uitgekomen. Er is nog heel wat denkwerk over hoe dat vorm kan gegeven worden in Brussel.

Een vraag die mevrouw Anne Van Cutsem vaak gehoord heeft, betreft de mogelijkheden tot sensibiliseren en werven. Er zijn al heel wat zaken geprobeerd. Er is een grote beschikbaarheid waar te nemen. Er zijn genoeg mensen die aangeven dat ze het zouden willen doen. Brussel kent natuurlijk een erg heterogene bevolking. Op te merken valt dat de Vlaamse of Nederlandstalige Brusselse gezinnen redelijk makkelijk kunnen worden bereikt via de klassieke kanalen zoals de media. Om andere groepen en andere culturele gemeenschappen te bereiken, moet worden geïnvesteerd in persoonlijk contact. In het verleden bestond een project met de VGC dat 3 jaar gelopen heeft en waarbij werd gewerkt met sleutelfiguren binnen een aantal gemeenschappen. Na 2 jaar was er voldoende vertrouwen opgebouwd om daarmee verder te werken. Die sleutelfiguren moeten dan wel hun nek uitsteken voor een project van hulpverlening, dus daarvoor moet er eerst vertrouwen worden opgebouwd. Als dat contact niet actief wordt onderhouden, dan verwatert dat. Om in Brussel voldoende pleeggezinnen te vinden, moet op beide doelgroepen worden ingezet. Er is in Brussel over het algemeen kleinere huisvesting en een deel van de bevolking heeft het zelf ook niet gemakkelijk op sociaal en economisch vlak. Een van de criteria voor een pleeggezin is stabiliteit. Dat is in Brussel misschien ook moeilijker te vinden. Dat speelt minder een rol bij netwerkzorg, omdat daar de focus ligt op de opvang binnen het eigen netwerk.

De gastspreker legt verder uit dat het zeker en vast niet zo is dat men ervan uitgaat dat niet-begeleide minderjarigen enkel in cultuurgelijke gezinnen opgevangen kunnen worden. Het is wel zo dat ze vaak in het eigen netwerk opgevangen worden. Het is vooral belangrijk dat de verwachtingen van een pleeggezin en een jonge vluchteling op elkaar afgestemd worden. De niet-begeleide vluchtelingen zijn hier meestal aangekomen na een heel lang en zwaar traject, waarbij ze hebben moeten vechten om te overleven en moesten zorgen voor zichzelf. Het is belangrijk dat een pleeggezin dat aan een niet-begeleide minderjarige gekoppeld wordt – of het nu een cultuureigen pleeggezin is of een pleeggezin uit een andere cultuur – de jongere de ruimte geeft om zelfstandig te mogen blijven. Deze jongeren kunnen niet plotseling terug in het keurslijf worden gewrongen van een gewone tiener zoals “wij” die kennen. Zij hebben immers een andere levenservaring dan de klassieke jongere. Dat is wel een belangrijk aandachtspunt bij het onderbrengen van een niet-begeleide minderjarige in een gezin dat geen deel uitmaakt van zijn eigen netwerk en dat is veel belangrijker dan het culturelement op zich.

Wat vroegdetectie in Brussel betreft, is er in Brussel het reguliere hulpverleningslandschap, waar vroegdetectie aanwezig is via bv. Kind en Gezin, ONE, de CLB's en de scholen. Zij komen met alle gezinnen in aanraking. Het lijkt mevrouw Anne Van Cutsem zinvol om daar te kijken op welke manier er aan vroegdetectie kan gedaan worden. Waar pleegzorg een rol in zou kunnen spelen, is de ondersteunende pleegzorg, waarbij specifiek aan weekendopvang kan worden gedacht. Dat zou misschien sneller voorgesteld kunnen worden. Door er bv. voor te zorgen dat een alleenstaande moeder – die 7 dagen op 7 en 24 uur op 24 uur alleen zorg moet dragen voor haar kind – af en toe ondersteuning krijgt door een weekendgezin, kunnen eventuele escalaties voorkomen worden. Als het al problematisch wordt en de wachtlijsten voor hulpverlening erg lang zijn, is het te laat. Voor contextbegeleiding, waarbij wordt ingezet op pedagogische vaardigheden en het oplossen van moeilijkheden in het gezin, zijn er wachtlijsten van 1 jaar. Dat is natuurlijk dramatisch. Inzake preventie gaan er daar heel wat kansen verloren.

Op het moment dat de politie moet interveniëren, zou er beroep moeten kunnen worden gedaan op het crisisnetwerk. Het crisismeldpunt is permanent bemand. Maar ook daar zijn de plaatsen in Brussel eerder beperkt, waardoor er soms zeer creatief naar oplossingen gezocht moet worden om kinderen in veiligheid te brengen. Het Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) speelt daar een rol, maar er zijn ook verschillende andere partners in het crisisnetwerk.

De heer Dave Boussé vult aan op het vlak van de culturele minderheden. Er is een vrij intensieve structurele inzet nodig voor een blijvende bekendmaking en vertrouwen. Culturele minderheden kennen pleegzorg niet en bovendien is het niet iets wat men er even bijneemt als dienst om daar een ingang te vinden. Daar botst de vereniging dus echt wel op.

Specifiek voor volwassenen zit de gastspreker een beetje gewrongen met het feit dat bij netwerksituaties niet altijd nieuwe combinaties worden gemaakt, waarbij jongvolwassenen met een beperking of een psychiatrische problematiek worden *gematcht* met een gezin uit een netwerk. Dat gaat ook vaak om mensen die al aan pleegzorg doen. Uit de bestaande dossiers met andere culturele minderheden blijkt dat het vaak om gezinnen gaat waarbij een broer zorgt voor zijn gehandicapte broer/zus of een oom die zijn neefje opvangt. In sommige culturen wordt dat ook verwacht. Die mensen doen eigenlijk al aan pleegzorg. Ze kunnen daarbij best wat ondersteuning gebruiken en Pleegzorg kan die ondersteuning bieden. Er is geen wachtlijst en er zijn eigenlijk nagenoeg geen criteria. Die ondersteuning is dus rechtstreeks toegankelijk en de mensen krijgen een onkostenvergoeding. Het triestige bijna daaraan is dat men mekaar niet kent en niet tot bij elkaar geraakt. Dat is heel erg vervelend, gezien de heel grote uitdaging die daar ligt. Het is evenwel een zeer moeilijk vraagstuk dat echt een heel grote inzet vraagt.

Daarnaast komt de gastspreker terug op het Doorstroomhuis. Het huis moet gezien worden als een soort van cohousing, bijna een soort ‘kotwonen’. Vijf jonge mensen – een aantal met een problematiek, een aantal zonder – wonen samen en bouwen een leven uit. Begeleiders komen aan huis voor de jongeren die het moeilijk hebben. Zij gaan met hen mee in een traject in hoe ze zelfstandigheid kunnen uitbouwen. Maar die begeleiders wonen daar niet. Ze maken een afspraak om daar te komen. Het is heel duidelijk het huis van de jongeren die daar samenwonen en die daar samen een leven uitbouwen. Pleegzorg ondersteunt hen enkel in de trajecten en het samenwonen, maar komen daarbinnen als gast, als bezoeker.

Het idee is dat alle jongeren, ook de vrijwilligers, daar voor een periode van 2 jaar blijven. Het project dat destijds bij de VGC werd ingediend en verkregen, ging niet over het huis instandhouden, want de bedoeling is altijd dat het huis blijft voortbestaan. Dat ging toen over de opstart: werving, bekendmaking, zoeken van vrijwilligers. Daarnaast is het huis een vrij intensieve samenwerking met de vroegere dienst voor begeleid wonen, nu ‘Hubbie’. Een begeleider vanuit pleegzorg komt samen met een begeleider vanuit ‘Hubbie’ in het huis en zij begeleiden dat samen. Dat loopt goed, maar is wel een zeer grote uitdaging. Pleegzorg wilde teven dat het huis niet een geïsoleerd geheel zou zijn, maar een beetje in de buurt werd ingebed. Corona heeft hiertoe echter redelijk wat roet in het eten gegooid.

Er is ondertussen een 2de circulatie van vrijwilligers, legt de heer Dave Boussé uit. Het verloopt allemaal wat vlotter, omdat het meer bekend is. Er zijn betere contacten met de verschillende hulpverleningsinstanties, ook met de hogescholen en universiteiten. Die contacten konden worden uitgebouwd door een extra inzet van middelen in het begin. Het is geen project meer, dat huis blijft gewoon open en dat blijft gewoon lopen.

Daarmee samenhangend, heeft Pleegzorg samen met ‘Hubbie’ momenteel een nieuwe site op het oog, eveneens in Sint-Jans-Molenbeek, waar men een soort cohousing maar dan wel met aparte studio’s in een oud schoolgebouw wil realiseren. Nu worden volop de verbouwingen geregeld. Het is de bedoeling er ook een soort samenwoonvorm te realiseren van vrijwilligers/pleeggezinnen en het doelpubliek, dus jongvolwassenen met een beperking of een psychiatrische problematiek.

Eigenlijk was het Doorstromingshuis een 1ste experiment van die samenwoonvorm om na te gaan of dat in Brussel realiseerbaar was. Het is de bedoeling om dat verder uit te breiden. Er is heel wat vraag van jongeren die daar willen gaan wonen. De knoop zit natuurlijk in het vinden van voldoende jonge vrijwilligers die in zo’n project willen stappen. Al moet de gastspreker toegeven dat de 1ste vrijwilligers daar verrassend genoeg positief over waren aan het einde van het traject.

Over de taal die wordt gesproken bij vzw Cachet, stelt **de heer Kris Clijsters** dat de voertaal Nederlands is, maar in Brussel betekent dat ‘kapot’ Nederlands, namelijk met wat Frans door elkaar.

Verder stipt de gastspreker aan dat pleegjongeren 1 ding naar voren schuiven, met name het gevoel van onzekerheid dat zij hebben bij de jaarlijkse of halfjaarlijkse zitting. Dat vinden jongeren echt verschrikkelijk. Het idee dat het kan stoppen, dat de jeugdrechter kan beslissen dat ze naar hun biologische ouders moeten teruggaan. Jongeren spraken daarover als een zeer stresserende periode. Jongeren vroegen om meer zekerheid in te bouwen en vermoedelijk is dat bij pleegouders ook het geval.

Daarnaast herkent de heer Kris Clijsters wat werd gezegd over “*onbekend is onbemind*”. Hij heeft een vriend die huisarts is en zijn vrouw notaris. Men zou denken dat zij van alles op de hoogte zijn, maar zij hadden ook geen flauw idee wat er mogelijk was met pleegzorg. Ze wilden wel iets doen, maar ze hadden eigenlijk geen idee en hadden er heel vreemde denkbeelden over, zowel over de jongeren die worden opgevangen als over wat er van pleegouders wordt verwacht. Ook naar de Nederlandstalige, goed opgeleide medeburgers toe is er nog heel veel werk aan de winkel om dat te normaliseren, om daar veel meer over te informeren.

Over hoe en of kinderen kunnen worden bereikt, zeker deze die zich tijdens deze lockdown in verontrustende opvoedingssituaties bevinden, wil de gastspreker het volgende kwijt. Een 2-tal jaar geleden heeft vzw Cachet het project Toegang uitgevoerd met middelen van de VGC. Dat ging over de toegang tot jeugdhulp. Jongeren werden bevraagd, evenals het jeugdwelzijnswerk in Brussel. Men kan het verrassend vinden of niet, maar daaruit kwam naar voren dat er niet alleen heel weinig kennis was over jeugdhulp, maar ook heel weinig vertrouwen in jeugdhulp, zowel bij de kinderen, jongeren en hun gezinnen als bij de jeugdwelzijnswerkers. De jeugdwelzijnswerkers zijn toch vaak vertrouwenspersonen voor jongeren en gezinnen. Ze komen vaak in de gezinnen. Ze waren eigenlijk weinig geneigd om gezinnen aan te melden bij de jeugdhulp, om de controle niet kwijt te raken. Ze hadden ook al negatieve verhalen gehoord over de gezinnen die al waren aangemeld. Ze kwamen op wachtlijsten terecht of de hulp was niet die welke ze hadden verwacht. Daarom waren jeugdwelzijnswerkers minder geneigd om aan te melden of verdere stappen te zetten. Er is dus nog wel wat werk aan de winkel om kennis te delen, maar ook om het vertrouwen in de jeugdhulp opnieuw te doen groeien bij de gezinnen en de jeugdwelzijnswerkers.

Wat de kennis van jeugdhulp betreft, valt te merken dat jongeren niet weten waar ze terecht kunnen. We hebben het over de Huizen van het Kind. Jongeren hebben geen idee wat zo'n huis is. Ze gaven aan dat ze dat op school zouden moeten leren, bv. bij het vak WO op de lagere school. Ook in het middelbaar zijn er vakken genoeg waar dat een plek zou kunnen krijgen. Dat zou het ook wat normaliseren. Nu hebben jongeren het idee dat ze naar het CLB moeten gaan en voelen ze al een beetje de stempel dat ze een probleem hebben. Alle kinderen en jongeren zouden een vorming moeten krijgen over jeugdhulp en waar ze kunnen aankloppen als het niet goed gaat met henzelf (geestelijke gezondheid) of het gezin (verontrustende opvoedingssituaties).

Nu zijn er nog te veel verhalen van jongeren die zelf de stap moeten zetten, die weglopen van huis, naar de politie gaan. Dat zou eigenlijk niet mogen. Als volwassenen hebben we allemaal een verantwoordelijkheid om die jongeren daarin te ondersteunen. Er moet hen gezegd worden dat het niet oké is en dat ze zullen worden geholpen. Het jeugdwelzijnswerk en het onderwijs kunnen een rol spelen om vroegdetectie te verbeteren.

De eerste plek waar jongeren terechtkomen die niet naar een pleeggezin gaan, zijn CKG's en OOOOC's (Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentra), zoals OOOOC Tpasrel in Brussel. Jongeren gaan gelukkig niet direct naar een gesloten opvang, maar wel naar een CKG of een OOOOC. Als ze feiten hebben gepleegd, zou het uiteraard wel kunnen dat ze naar een GI (gesloten instelling) gaan, maar dergelijke situaties komen minder vaak voor. Eerst gaan ze naar een OOOOC of, voor kleine kinderen, een CKG.

Mevrouw Inge Desmedt heeft een heel parcours doorlopen in de pleegzorg en de jeugdhulp. Volgens de ervaringsdeskundige is er meer bestandspleegzorg nodig en moet het aanbod groter zijn. Om meer gezinnen te pakken te krijgen, beveelt zij aan meer de jongeren te benaderen om hen mee in te schakelen in het verhaal en vanuit hun ervaringen te laten spreken. Tevens is het misschien een optie om in het Doorstromingshuis een soort van kamertraining op te zetten, en dan niet gerelateerd aan VAPH.

Verder moedigt de gastspreker aan de mensen zo veel mogelijk in hun eigen taal aan te spreken. Dat kan een extra troef vormen om uit te leggen wat bv. de meerwaarde van een pleeggezin is of om mensen meer te betrekken. In dit opzicht behoort ook de oprichting van een diversiteitsteam tot de mogelijkheden, evenals het maken van videoboodschappen in verschillende talen.

Voor de vroegdetectie zou het goed zijn om met het VECK (Vlaams Expertisecentrum voor Kindermishandeling) samen te werken. De Brusselse pleeggroep weet dat, stelt mevrouw Inge Desmedt. Zij hebben hun stek in hetzelfde gebouw en gaan binnenkort van start met een project rond vroegdetectie. Zij hebben hiervoor nood aan meer middelen en ondersteuning vanuit de overheid. Daarnaast is de gastspreker voorstander van het ontwerpen van een app die dicht bij jongeren aanleunt zodat zij zelf een onrustwekkende situatie kunnen signaleren. Een jongere gaat immers niet gemakkelijk naar de politie toestappen. Melding via de school is al iets gemakkelijker, maar een app is veel veiliger en laagdrempeliger.

Onlangs bevond de ervaringsdeskundige zich als vrijwilliger in een bezoekruimte voor pleegzorg toen 2 politiemannen in uniform er een kind dat voor de crisiscel was bestemd, kwamen 'droppen'. Door op die manier op te treden en dat kind zo uit zijn toch al precaire situatie te halen, wordt bijna een extra trauma toegediend. Binnen de politie zou een team moeten werken zonder uniform want dat uniform is afschrikwekkend. Zo zouden ouders zich

ook minder aangevallen voelen en in de toekomst iets gemakkelijker samenwerken om tot een oplossing te komen.

Vanaf 18 jaar valt alle infrastructuur voor pleegkinderen weg, legt mevrouw Inge Desmedt uit. De vraag is waarom alles plots moet stoppen, zeker in de gevallen dat het pleeggezin er geen bezwaar tegen heeft om de opvang verder te zetten. De ondersteuning zou net zo goed voor onbepaalde tijd kunnen worden aangehouden. Dat is misschien een verre droom maar zo hebben jongeren meer kansen om zich breder te ontwikkelen, zeker op het vlak van onderwijs. Tegenwoordig studeren jongeren gemakkelijk tot 25 of zelfs 30 jaar. Men ontnemt de jongere tussen 18 en 25 jaar een tijd van veiligheid en geborgenheid.

Wat de samenwerking tussen Pleegzorg en het Huis van het Kind aangaat, heeft de gastspreker vanuit de observatie van de bezoeker gemerkt dat ouders nog ondersteuning nodig hebben om later hun kinderen zelf opnieuw te kunnen huisvesten. Bij 1 gezin met een vader en een moeder is dat heel goed gelukt, maar dankzij een heel laagdrempelige aanpak. Het was mooi om de ouders in hun rol te zien groeien en zowel hen als de kinderen gelukkiger te zien.

Taal en leeftijd zijn items die geregeld terug op tafel liggen, vult mevrouw Anne Van Cutsem verder aan. Enkele jaren geleden kreeg een jongere zodra hij 18 jaar was geen jeugdhulp meer. De Vlaamse overheid heeft een paar jaar geleden beslist dat jeugdzorg tot 21 jaar mogelijk is en recent nog is die leeftijd tot 25 jaar verlengd net om te ondervangen dat deze jongeren die toch al zeer kwetsbaar zijn en weinig reserves hebben, letterlijk en figuurlijk zo vroeg hun plan moesten trekken. Gelukkig is de limiet van 18 jaar nu verleden tijd, behalve voor de jongeren die in een voorziening wonen. Voor hen is het minder gemakkelijk.

Rond taal voert Pleegzorg sensibilisering via de klassieke kanalen en ook in andere culturele gemeenschappen. Er wordt ingezet op werving in verschillende talen. Zo zijn er folders opgesteld in het Nederlands, Frans, Dari, Pashtoe, Arabisch en Turks. Maar de functie van het pleeggezin is ook het kind te ondersteunen in de bredere maatschappij waarin ze leven. Taal is altijd een moeilijkheid maar evengoed is het van belang het kind op school te kunnen opvolgen en zo meer. Het is zoeken naar een juist evenwicht. Pleegzorg werkt samen met de Franstalige diensten en er wordt gekeken naar de context waarin een kind opgroeit. De logische vraag daarbij is dan of het kind meer baat heeft bij Nederlandstalige dan wel Franstalige hulp.

Voor niet-begeleide minderjarigen wordt structureel samengewerkt met Minor-Ndako, bv. in het kader van een directe plaatsing. Het betreft niet-begeleide minderjarige kinderen die hier aankomen en na 2 tot 3 dagen uit de centra voor vluchtelingen worden gehaald en in een pleeggezin worden geplaatst.

Tot slot, licht de gastspreker het project Mind-Spring even toe. Het gaat om groepsessies met niet-begeleide minderjarigen. In groep en in hun eigen taal wordt rond verschillende thema's gewerkt zoals integratie, trauma's of verblijfsdocumenten. Niet op de praktische problemen, maar op de emotionele impact wordt gefocust. Wat doet dat met je, hoe herken je een trauma, wat helpt, zelfstress en zo meer. Het is een geprotocolleerde manier van werken waarin het CAW Brussel al ervaring heeft opgebouwd. Pleegzorg wilde daar vorig jaar al mee starten, specifiek voor kinderen die in een pleeggezin wonen, maar er wordt gewacht totdat de pandemie voorbij is omdat het niet online te organiseren viel.

Mevrouw Cielkje Van Achter (N-VA) dankt alle gastsprekers voor de inzichten, suggesties en antwoorden. Hiermee kan de commissie zeker aan de slag. De pleegzorggemeenten blijft wel

de focus van het voorstel van resolutie. Het commissielid begrijpt dat een gemeente de eis van tweetaligheid stelt, maar er zijn tenslotte ook Nederlandstalige schepenen die dat kunnen steunen en er een rol in kunnen spelen. De spreker hoopt dat de commissieleden nog in contact kunnen blijven met de gastsprekers voor bijkomende afstemming.

Mevrouw Bianca Debaets (CD&V) stemt voor om bijkomende opmerkingen door te sturen, zodat de tekst verder kan worden verfijnd. Volgens haar kunnen er op basis van deze hoorzitting enkele zaken aan het voorstel tot resolutie worden toegevoegd, waarna er hopelijk tot een stemming kan worden overgegaan.

Mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld) bedankt de sprekers voor de interessante gedachtewisseling, die volgens haar zal bijdragen aan de verfijning van het voorstel tot resolutie. Zij stelt voor dat mevrouw Bianca Debaets alle opmerkingen verzamelt, zodat het voorstel tot resolutie een finale vorm kan krijgen.

De verslaggever,
Cieltje VAN ACHTER

De voorzitter,
Carla DEJONGHE
